

Een woord van welkom namens Wetenschappelijke Tijdingen

FRANS-JOS VERDOODT | ADVN

Mijnheer de Voorzitter,
Geachte Dames en Heren,

In naam van *Wetenschappelijke Tijdingen* begroet ik u graag op dit colloquium over Herman Van den Reeck en de anti-burgerlijke strekking in de Vlaamse Beweging na de Eerste Wereldoorlog.

U bent hier talrijk aanwezig, talrijker dan wij in onze meest optimistische prognoses durfden hopen.

Uw aanwezigheid, uw kwalificaties en uw verwachtingen tonen aan dat de wetenschappelijke fase van de geschiedschrijving van de Vlaamse Beweging een brede bedding heeft gevonden.

De tijd van de collectief gekoesterde mythes, de tijd van het eenstemmig projecteren van het zelfbeeld op het grote scherm van de geschiedenis is niet voorbij. Maar hij wordt steeds meer ervaren als een hinderlijk anachronisme.

Mythes zijn onvermijdelijk. Misschien zijn zij gedurende enige tijd zelfs noodzakelijk, als een schild dat emancipatiebewegingen moet beschermen tegen de reactionaire vormen van het traditionalisme. Maar die mythes moeten vanzelfsprekend uitdovend zijn. En als dát niet gebeurt, dan moeten de historici hen tactvol op een zijspoor voeren en hen tenslotte tot stilstand brengen.

Het tijdschrift *Wetenschappelijke Tijdingen* behoort ongetwijfeld tot de verdienstelijke ploegers die de bedding van de waarachtige historiografie hielpen tot stand brengen en haar verder willen verbreden.

Dat gebeurde steeds in alle openheid, ten volle gebruik makend van het wetenschappelijk métier.

Het is dus vanzelfsprekend dat ik in de dankbetuiging aan dit publiek ook de redactieleden van het tijdschrift moet betrekken. En meteen ook de vele auteurs die het tijdschrift tijdens de voorbije vierenvijftig jaar hebben gemaakt tot wat het geworden is.

Aan de bekende Ierse schrijver George Bernard Shaw wordt de uitspraak toegeschreven dat de mens eigenlijk op een verkeerde manier ter wereld komt en dat hij niet als kind doch als volwassene zou moeten geboren worden.

De uitspraak van de Ierse schrijver klinkt enigszins cryptisch. Maar zij kan anderzijds gemakkelijk gedecodeerd worden. Zij is daarenboven in overdrachtelijke zin toepasbaar op het ideeëngoed van de mens en op de historische context waarin dat ideeëngoed tot stand komt.

Laten wij de mens, zijn ideeëngoed en zijn contexten, schematiserend, een 'historisch fenomeen' noemen. In wat ons hier vandaag bezighoudt heet dit fenomeen 'Herman Van den Reeck en zijn tijd'.

In het collectief geheugen van de Vlamingen is het fenomeen 'Herman Van den Reeck en zijn tijd' nooit ten volle tot wasdom gekomen.

Over een schuldvraag kan men daarbij niet spreken, wel over een 'verantwoordelijkheid'.

Die verantwoordelijkheid kan niet gezocht worden in de sfeer van de onverschilligheid. Zij ligt integendeel besloten in de gepolariseerde ideologische standpunten die enkele jaren na de gewelddadige dood van Van den Reeck stilaan overheersend werden in de Vlaamse Beweging.

Van daaruit werd dan de strijd om het verleden gevoerd, heroïserend of stigmatiserend, volgens het standpunt dat werd ingenomen.

De persoon van Herman Van den Reeck werd het slachtoffer van een al dan niet verdwaalde kogel. Het historisch fenomeen 'Herman Van den Reeck en zijn tijd' werd echter het slachtoffer van de strijd om het verleden.

Na de Eerste Wereldoorlog hebben velen in Vlaanderen deel gehad aan het universele, idealistische en ethisch gemotiveerde verlangen naar een nieuwe en betere maatschappij.

Dat verlangen werd een 'streven', een streven dat leidde tot een anti-burgerlijke revolutie. Maar de polarisatie in de geesten zorgde ervoor dat dit streven grotendeels omgebogen werd tot een allesoverheersende conservatieve revolutie.

Vanzelfsprekend is die stelling een werkhypothese. Daarbij hoort de toetsing met de historische werkelijkheid. Daarbij hoort ook de vraag hoe die werkelijkheid tot stand kwam.

Ziedaar de draad die wij hier vandaag samen zullen opnemen.

Ik wens u allen én de sprekers de vreugde van de openhartige historische zoektocht.

Bij de beschrijving van het gunstige gesternte waarin dit colloquium van start kan gaan hoort echter ook een minder aangename mededeling, waarvoor ik uw begrip vraag.

Spreker Pieter van Hees van de Rijksuniversiteit Utrecht werd in de loop van deze week ziek. Daardoor is het voor hem onmogelijk hier vandaag aanwezig te zijn. De heer Van Hees kon ons wel te elfder ure – en dat is letterlijk op te vatten – een fax bezorgen met de tekst van zijn lezing.

De informatiesnelweg tussen Nederland en Vlaanderen blijkt dus een belangrijk instrument te zijn voor de historiografie van de Vlaamse Beweging. Het referaat van Pieter van Hees zal daardoor nog kunnen gelezen worden. De tekst wordt voorgelezen door ADVN-medewerker Koen De Scheemaeker. Het is een noodoplossing, maar het is alleszins een oplossing.

Ik wil tot slot mijn dank uitspreken tegenover gastheer Ludo Simons en de UFSIA-medewerkers. En ook tegenover de talrijke ADVN-medewerkers, die de stille kracht vormen achter dit project. De inzet van al deze mensen én uw aanwezigheid steken samen het spreekwoordelijke ‘hart onder de riem’ van deze organisatie.

Na het eenmalige gebruik van deze soldateske uitdrukking, wil ik dit colloquium graag van start laten gaan en het woord geven aan de eerste spreker.

PROF. DR. FRANS-JOS VERDOODT
REDACTIESECRETARIS WETENSCHAPPELIJKE TIJDINGEN,
LEUVESTRAAT 29BIS, B-9320 EREMBODEGEM
DIRECTEUR VAN HET ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM
VOOR HET VLAAMS-NATIONALISME (ADV N),
MINDERBROEDERSSTRAAT 24, B-2000 ANTWERPEN